

Ioana Pârvulescu
ÁRTATLANOK

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

Ioana Pârvulescu

ÁRTATLANOK

Fordította
Kosztai Gabriella

A könyv a Román Kulturális Intézet támogatásával jelent meg.

Ioana Pârvulescu: *Inocenții*

© 2016 Humanitas/2021 Paul Zsolnay Verlag Ges.m.b.H., Wien

Hungarian translation © Koszta Gabriella, 2025

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2025

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

ISBN 978 963 493 333 5

ISSN 2064-2989

Ha az ember sok ilyen emléket visz magával az életbe, akkor meg van mentve egész életére.*

* Fjodor Dosztojevszkij: *A Karamazov testvérek*. Makai Imre fordítása.

*Adinának, Tudornak, Mihainak és Christinek.
És természetesen neked.*

Figyelmeztetés

A következő események egy másik világban történtek. Nemcsak az emberek életét naponta láthatatlanul szövő történelem volt más, de a gesztusaikat irányító tárgyak is. Csak vezetékes telefon volt: nagy, általában fekete ebonit készülék, legalább fél kiló súlyú, összetekert vagy fonott dróttal, fehér számlappal, tíz számjeggyel, azon egy lyukacsos fekete, forgatható tárcsával. A mutatóujjat bele kellett dugni valamelyik szám fölötti kerek lyukba, és eltekerés után a tárcsa kis kattanással visszaállt a helyére. A lyukacsos tárcsa balról jobbra forgott a fém ütkezőig, amely megállította az ujjat, a számok fordított órajárással, jobbról balra haladtak. Jó volt telefonálni, mint valami játék: az egyes szám gyorsan visszaállt a helyére, az ötös már lassabban, a kilencesnél és a nullánál el kellett fordítani a tárcsát, és amíg visszafordult, az örökkévalóságig tartott, pláne ha sietett az ember, vagy foglaltat jelzett a készülék és a számot újra kellett tárcsázni. Vagyis minden hívás oda-vissza körkörös mozgás volt, a kéz és a tárcsa balettje, mintha magunkhoz húznánk a számokat, de azok visszaszállnának a helyükre.* Vannak, akik azt állítják, hogy a tárcsa helyreállási ideje alapján tudták, hogy milyen számot hívtak. Az összes telefon egyformán csörgött, csrrr! csrrr! Mobiltelefon nem volt: ha valaki elhaladt melletted, nem tudhattad, mit csinál, hol

* Remélem, kedvet csináltam azoknak, akik még sohasem telefonáltak így. A maga módján minden régi készülék tudományos-fantasztikus.

van, mikor fordul meg, miért késik. Ha találkozód volt valakivel, és nem volt ott, az órádra néztél (a karórádra, nagyon fontos eszköz volt, ami a felnőttek közé helyezett) egyre aggodalmasabban, és mindenfélét gondoltál. Míg az, aki elkésett, nem tudott értesíteni, és törhette a fejét, hogy vajon mit gondolsz.

A gyerekek különböző játékokat találtak ki azon a számítógépen, amely mindannyiunk agyában ott van. Ennek a nagy előnye az volt, hogy nem unatkoztak, amíg az agyukat működtették. Kezdett terjedni a televízió, de csak fekete-fehér készülékek voltak, és ezeket kevesen engedhették meg maguknak. Az internet fogalma sem létezett, tehát a Google és az e-mail sem, és az óriás számítógépekhez, a fantasztikus készülékekhez csak a szakemberek fértek hozzá.

Vagyis ezek a dolgok mind nem voltak, és bár a történelem nem törődött senkivel, az ember mégis ugyanúgy élt, nagyon hasonló vágyakkal és félelmekkel, mint a mieink, akiknek van internetük. A Majakovszkij utcai (a régi és leendő Sfântu Ioan) ház négy gyerek, négy felnőtt, négy eléggé fiatalos idős szereplőinek problémáit azok is könnyen megértik, akiket foglyul ejtenek a digitális korszak csapdái, és például már nem tudják, milyen lehet folyamatosan vágyódni valaki után, akit nem tudunk felhívni vagy üzenetet írni neki.

A HÁZ

*Valaki azt mondta, hogy pont
ez a paradicsom meghatározása.*

Szerintem régen a házaknak arcuk volt. Emberarcuk, mondanám. Úgy is rajzoltam le őket: mindig két ablakkal, az volt a ház két szeme, lent, középen a boltíves bejárat a duzzadt szája. A szemébe néha cserepes piros virágot is tettem. A virágok sohasem lehettek más színűek: egyszerű és ismétlődő volt a világom, de nem unalmas. Valaki később azt mondta, hogy pont ez a paradicsom meghatározása.

Persze ha a szülővárosom régi utcáin sétáltam, a házak nagyon különböztek, de mindig emberarcúak voltak. Emlékszem egy nagy épületre, vagy nyolc szeme volt, az egyik kitörve és bekötözve, de mivel úgyis volt még neki hét ép, nem tűnt vaksinak – nem úgy, mint egy másik, amelyiknek fél szemét borostyán takarta, mint valami kalóznak. A nekünk háttal álló Aro szálloda pedig tetőtől talpig csupa szem volt. Gyerekkorom házainak hiányzott viszont az orruk, amitől meglehetősen kellemes volt a külsejük.

A mi házunk abban a városban született, ahol én. Együtt laktunk a Vlagyimir Majakovszkij utcában, aminek a nevét senki sem tudta helyesen leírni. Egyesek ch-val és k-val, a végén y-nal írták. De az öregek a Majakovszkijt könnyen le tudták írni, Sfântu Ioan. És így, bármilyen hihetetlen, a mi házunknak a pincével, padlóssal együtt kétszer is megváltozott a címe: egyszer 1950-ben, amikor a Sfântu

Ioanból a Majakovszkijba költözött, másodszor 1990-ben, amikor a Majakovszkijból visszatért a Sfântu Ioanba. A szeme sem állt jól, eggyel több vagy kevesebb volt neki, attól függ, honnan néztük: kettő volt a földszinten, egymáshoz túl közel, és három az emeleten. Ha jobban megfigyelted, a cseréptetőn is volt két guvadó szeme, és este az egyik sejtelmesen világított. A szája vékony volt és egyenes, épp akkora, hogy ha kell, elnyeljen egy autót. De ez ritkán fordult elő, amikor egy másik városból vendégek jöttek, egyébként csak emberek jártak be rajta, a négy család és mi, a négy gyerek. Két lány és két fiú, testvérek és unokatestvérek, születési sorrendben: Dina, Doru, Matei és Ana. Én vagyok Ana, mint tudod. Dina ovális, fehér arcát gesztenyebarna haj keretezte, a szeme kék volt, mandulavágású, sűrű szempillával. Szép volt, és mintha mindig a dolgok fölött lebegne. Doru színei ugyanolyanok voltak, mint a nővéréé, de a haját rövidre nyírták, kevesebbet beszélt, és ha valami fontosat akart mondani, alig észrevehetően dadogott. És ő maga hívta fel rá a figyelmet, mert mind nagyon örültünk, ha valamilyen szokatlan tulajdonságunkat bemutathattuk. A bátyámnak, Mateinak zöld szeme volt, éles pillantását nagyapától örökölte, és mindig előállt valami új ötlettel az egész csapatnak. Mozgékony volt, mint a higany. Dina hét évvel volt idősebb nálam, Doru öt évvel, Matei kettővel. Én akkoriban holdvilágképű voltam kerek fekete szemmel, és mindenhová követtem őket anélkül, hogy bármit is értettem volna. Reggel a születési sorrenddel azonos sorrendben ugyanazon a szájon át mentünk a házból az iskolába és az óvodába. Én jövet-menet az utolsó voltam.

Bent, a ház gyomrában furcsa dolgok történtek. A legérthetlenebb az volt, hogy nem minden öreg, felnőtt és gyerek lakott ugyanabban a lakásban, vagyis a ház követte annak a nemzedéknek a formáját, amely benne lakott. Az öregek vették a házat nagyon régen, nekik csak egy általuk ismert ország volt, tele az eltűnt életek különböző kellékeivel: hajlított támlájú ágyakkal és ugyanolyan

szekrényekkel, magas, kristályberakásos velencei tükörrel, amely épen megúsza a két világháborút; ezüst evőeszközökkel, a nyelvükön kacskaringós monogrammal, egy najádos elefántcsont tállal; komor havas tájat, csupasz fákat, fekete madarakat ábrázoló festménnyel; gombos, galléros és pliszés, masnis ruhákkal, monogramos, fűzérdíszítéses szalvétákkal és abroszokkal, csokornyakkendő szalagokkal, sétapálcákkal, ingmellekkel. És rengeteg kalappal, amiket ha felpróbáltunk, félig eltakarták az arcunkat. Ha bedugtuk az orrunkat a szekrénybe, éreztük a parfüm- és púderillatot. Az öregek beszéde is olyan volt, mintha illata, ingmelle, pliszéje és monogramja volna. Egyszer hallottam őket, amikor tompa hangon a *kiskakasokról* beszéltek, és hegyeztem a fülemet: azt hittem, valami kismadárról van szó, szívesen megnéztem volna, hogy halljam csiripelni, de nem szóltam.

A felnőttek az öregek gyerekei voltak, számukra a ház csupa aggodalomra adott okot, akárcsak mi, a gyerekeik. Ritkán voltak elégedettek vele vagy velünk. Korábban ők is gyerekek voltak ebben a házban, de most folyton át akarták alakítani, kijavítani, befoltozni: vagy a tetőt, mert beesett az eső, vagy a hámló lépcsőkorlátot; lefesteni egy-egy nehezen csukódó, nedvességtől bedegedt ajtót, megszüntetni a régi csövek dugulását, kiirtani a padláson az egereket. Vagyis egy percig sem hagyták békén, és a ház velük ugyanúgy viselkedett, egy percig sem hagyta nyugton őket. Azt mondták rá, hogy öreg, eredetileg sem jól tervezték, nincs benne elég hely. Nem beszélve arról, hogy fáj az ember lelke, mert folyton eladtak belőle valamit. Azt mondták, nincs más választásuk. Azt mondták, nem szabad ragaszkodni a tárgyakhoz. Azt mondták, kell a pénz. Azt mondták, „csak egészség legyen!”

De nekünk, gyerekeknek a ház mindig üde és vonzó volt, egy tökéletes, határtalan és halhatatlan, felfedezésre váró hely. Akkor még arról sem tudtam, hogy az emberek meghalnak, nemhogy a há-

zakról, a városokról, a civilizációkról vagy a csillagokról hallottam volna. De az élet éppen előttem is feltárni készült, hogy egyáltalán nem pont úgy van minden. Egész életemben ezt tanultam, hogy egyáltalán semmi sincs pont úgy. Egyébként ha valaki egyik életkorból a másikba lépett, a ház is mindig megváltozott. Már mint, akarom mondani, észrevétlenül.

Közeledett a nyári vakáció. A családukban egy ideje feszült volt a légkör, hihetetlen, hogy min tört ki a veszekedés, amiért Magda nagynéninket, bár olyan erős nő volt, mint egy férfi, pedig úgy reszketett a keze, mintha folyton padlizsánt aprítana, sokszor láttuk kisírt szemmel. Őt mind Néninek szólítottuk, és kérlek, jegyezd meg ezt az apróságot, mert mostantól csak így fogom emlegetni. A férjének, a fekete bajuszos, fehér kefefrizurás Ionel bácsinak kétféle hangja volt, egy vidám meg egy mérges, viszont az utóbbi időben már egy harmadikat is gyakorolt, a krákgóoszt:

– A teremburáját! Mit csinálunk ezzel a salétrommal? – És mutatta a lépcső mellett a falon végig a nedvességet, olyan volt, mint egy árnyék. Amilyen impozáns volt ő is, a hangja is, azt vártad volna, hogy ne legyen olyan szelíd, mint egy angyal, de az egész házban ő volt a leggyámoltalanabb. Azért néha a hatalmas öklével ijesztően nagyot csapott az asztalra. Olyankor a Néni összeszorította szép ajkát, szigorúan ránézett, és kiment a szobából. Ők ketten a földszinten laktak, és mivel nem volt gyerekekük, az unokanővéremet nevelték. Így Dinának két apja és két anyja volt, ami elég sok bonyodalmat okozott.

Ionel bácsinak a felesége egy sóhajjal válaszolt, aztán a szép, színesnő szájával – Jane Fondára hasonlított – idegesen felnevetett, és mondott néhány érthetetlen, senkinek sem címzett szót.

– Hogy akadna a torkukon!

Megijedtem. Nem tudtam, mit jelent a salétrom, amit láttam, az inkább izzadságra hasonlított, vagy mintha sírna a fal. De a mi szegény házunk mitől izzadna? Melege volna? Félne valamitől?

A probléma megvitatására rögtön összeverődött a csapatunk a fenyőfa körül, a szemközti Sfântu Ioan templom* udvarán. Érdekes, hogy a templomot nem nevezték át Vlagyimir Majakovszkij templomra. Úgy látszik, nem jutott eszükbe. A fenyőfás udvar vonzó volt, mint egy bűvészkert, a mi utcánkban kezdődött és a másik utcáig ért, ott volt a kijárata. Elveszthetted a nyomot vagy lerázhattad az ellenséget, ha el akartak fogni, kezed-lábad megkötözni és megkínózni, hogy eláruld a titkokat. Mi mindig vigyáztunk, hogy elhárítsuk ezt a lehetőséget. Így volt a könyvekben, és gondoltuk, jó lenne, ha mi is így tennénk, és így is tettünk! Egész gyerekkorunkban azt tanultuk, hogy hogyan kell túlélni. A szüleink, a nagyszüleink, a nagynénink és a nagybácsink megmutatták, hogyan. A fenyő, ha fogócskáltunk körülötte, vagy bújócskáltunk és csukott szemmel az érdes, gyantás törzsének támaszkodtunk, amíg a többiek a közelben elrejtőztek, ugyanúgy a miénk volt, mint az összes többi játékunk. Nem bírtam ellenállni, hogy bele ne nyomjam a mutatóujjam egy-egy csepp gyantába, olyan volt, mint a megcukrosodott könnycsepp, mint a házunk földszinti kamrájában a méz. Viszont ha összemaszatoltam a kezem, ez a fenyőgyanta a mézzel ellentétben szappannal sem jött le, sokáig ott maradt emlékebe a barnás csíkja. Ha megszagoltam, bódító volt az illata. Megtudtam, hogy a gyanta a fenyő vére, és a sebeiből, a karcolásaiból folyik. Úgy látszott, hogy éppen elég sebe van a fenyőnek, mert egyáltalán nem volt gond gyantát találnom a törzsén, és jól összemaszatolnom magam. Az én karcolásaimból és a többi gyerekéből rendszerint csak piros vér serkent ki, nem volt cukros vagy illatos, ami nagy kár. Szerettem volna, ha illatos az én vérem is, mint a gyanta. Sokszor úgy tűnt, hogy a fák magasabb rendűek az embereknél. Hátunkat a fenyőnek támasztva körbe ültük négy oldalról, az égtájak felől. A Nénitől

* Szent János ferencesrendi templom és kolostor.

tudtunk az égtájakról, mert földrajztanárnő volt. Én arccal a házunk felé, vagyis dél felé, profilból láttam a fiúkat keleten és nyugaton, de Dinát nem láttam északon, és ebben a helyzetben nagyszerűen kommunikáltunk.

– A lépcső mellett az a nedvesedés, ööö... , vagyis... azt mondják... segítene nekünk – mondta Doru unokabátyám nagy meglepetésemre.

Nagy szemeket meresztettem tőlem délre, a félig nyitott deszka kapu irányába. Nem érttem. A bátyám, kelet felől, elgondolkodva folytatta.

– Most lyukat fúrhatunk benne, könnyen menne.

– Mint a túróban – hallottam Dinát a vastag fatörzs túlsó oldalán.

Beletelt kis időbe, amíg én is megszólaltam:

– Ó!

Végre felfogtam, miről van szó, és örömben felnéztem a fenyő csúcsára. Bár nem láttam a sűrű ágaktól, tudtam, hogy ott fenn, a magasban, lyukat fúr az égbe. Azt hiszem, ezt meg kell magyaráznom, mert te sem értheted. Azokban a hetekben a ház falainak felkutatásával foglalkoztunk. Már nem emlékszem, hogy ki ültette a fejünkbe azt a gondolatot, hogy egy ilyen régi, körülbelül háromszáz vagy még több éve folyami kövekre épült házban biztosan vannak titkos járatok. Hogy hol kezdődnek és hol végződnek, senki sem tudja, de elég az, hogy menekülési utak, hogy ne kapjanak el, de még olyan csodálatos dolog felé vezető út is lehet, mint, mondjuk, *Az Ezüst tó kincse*. Úgyhogy amikor a szüleink nem voltak otthon és magunkra maradtunk, napokat azzal töltöttünk, hogy a pincétől a padlásig kopogtattuk a falat, hogy halljuk, hol kong és hol szól tompán.

– Talán megtaláljuk a kiskakasokat – mondta Dina.

Tehát ő is tudott a házban rejtőző kiscsibékről, gondoltam, de nem szóltam semmit. És valami aggasztott: hogy bírják ki ott, mit

esznek? Találtunk néhány helyet, ahol jól hallhatóan kongott a fal, például a lépcső melletti kanyarban, úgyhogy cselekednünk kellett, vagyis kibontani. És a nedvesedés volt a segítségünkre.

– Kérhetnénk valami szerszámokat Partenie bácsitól – mondta Dina, miközben felállt a fa mögött, hogy lásson minket.

Senki sem volt elragadtatva az ötlettől. Partenie bácsi a szemközi házban volt gumiabroncsos, nagyon szerette a gyerekeket, de az volt a szokása, hogy felkapott, mint egy pihét, hogy a szűrős bajuszát az arcunkhoz dörzsölje. Pont olyan volt, mint amikor smirglivel dörzsölöd az arcod. Már abban az időben kezdtem rájönni, hogy a szeretet sokszor nem igazán kellemes formát is ölthet. Tartottunk tőle, ami még inkább felvidította, olyankor emberevő óriást játszott, miközben mi menekültünk előle, mint az ürgék, ő szaladt utánunk, egyesével elkapott a vastag, erős karjával, a vasmarkában szorongatott. „Megeszlek!”, mondta a fényes arany fogait csattogtatva, és mi élesen sikítottunk. Engedte, hogy játsszunk az összes hatalmas gumiabronccsal, gurítsuk őket vagy nézzük a vékony biciklikerekeket, ahogy pörögnek, amíg a gumi le nem esik róluk. A gumijavító műhely fölött lakott Hahner bácsi. Hahner bácsi románul köszönt Partenie bácsinak, *Bună ziua*, *Bună seara*, *Jó napot*, *Jó estét*, de mi németül köszöntünk neki, *Grüss Gott* és *Guten Abend*. Nagymamáéktól az emeletről jól látszottak az ablakukban a hosszúkás kaktuszok, pont olyan piros virágjuk volt, mint az én rajzaimon, vagy az én rajzaimon nyíltak olyan piros virágok, már nem tudom. A lakásukban nagyon jó volt, mert az ablakaik a másik oldalon a párhuzamos Ezüstművesek utcára, most Sadoveanu utcára néztek. A Hahner család és a mi családunk jó barátságban volt még a régi időkben, még abban az életben, mielőtt mi megszülettünk. Az ő házuk is úgy nézett ki, mint a miénk, de náluk voltak hátsó ablakok is. Ez is olyasmi, ami miatt a házak az embereknél különbek.

– Elmegyek Blau úrhoz – mondta a bátyám.

Volt egy szíjgyártó kicsit távolabb, szintén a páratlan oldalon, mint Hahner és Partenie, a gyalogos Republicii utca felé. Bár Blau-nak hívták, nem kék, hanem inkább fekete volt. És nem is német volt. Amikor dolgozott, a szája tele volt bőrszíjakkal, színes szalagokkal, mintha direkt belőle nőttek volna ki, hogy azokat ráilleszt-hesse egy-egy táskára. Ő készítette az első gyerek hátizsákjainkat, sohasem láttam azoknál szebbet, legalábbis az enyém, a legkisebb pont olyan volt, mint valami ékszer. Ha benéztünk hozzá, mindig adott nekünk valami ajándékot: egy bőrből font karkötőt, bőrmaradékból készített övet vagy egy-egy szép csatot. Pár perc múlva a bátyám már szaladt is vissza egy kis csomaggal, előttünk bontotta ki nagyon óvatosan. Volt benne tíz nagy, erős, csillogó, csodálatos vasszeg.

– Nem kérdezte, hogy minek kell neked?

– Nem, azt hitte, nagyapa küldött, és azt mondta, hogy üdvözlí, ahogy szokta. „Üdvözlí a doktor urat az öreg barátja, Blau...” És vigyázzak, ne szaladjak, nehogy elessek és megüsem magam. Már majdnem meggondolta magát és vissza akarta kérni. Meg kellett ígérnem, hogy lassan megyek.

– Nem fogadtál szót – mondtam neki.

Megtörtént a szétosztás: először mindenkinek két szeg járt, és maradt két tartalék. De később a nagyobbak három szeget vettek el, a testvérem meg én csak kettőt. Végül, nem tudom hogyan, a többieknek mind három szegük volt, és csak nekem volt egy, mert én kicsi vagyok, mondták.

Megállapodtak, hogy „a járatműveletet” másnap kezdjük el: rögtön ebéd után lesz a legjobb, mert akkor nem zavarunk senkit, pontosabban, minket nem zavarnak. Tehát másnap a boltíves, hűvös és nedves kapualjban gyülekeztünk, a falépcső alján. Jól megvizsgáltuk a helyet, nem volt semmi veszély: a földszinten a Néni és Ionel bácsi szundikált, mint mindennap, az emeleten nagymamiék végezték

a dolgukat az utcára néző szobájukban. Beosontunk a lépcsőházba, és Dina mint tizenkét éves rangidős, kijelölte mindegyikünknek a munkaterületét, ceruzával keresztet rajzolt a falra, miután megeskett, hogy nem mondunk a szüleinknek, a nagyszüleinknek, a nagybácsiéknak és bácsikáéknak semmit, *az idők végezetéig*, de ha mégis, a *pestistől* betegedjünk meg. És mivel én voltam a legkisebb, mint mindig, igazságtalanul most is mindenki rám nézett.

Elkezdtek a fúrást. Bár nedves volt a fal, kimelegedtem, és a folyamatos munkában jobban izzadtam, mint a ház, az én szegem egyáltalán nem akart befúródni, csak egy kicsit megkarcolta a vakolatot. A többieknek valamivel jobban sikerült, de senki sem jutott el a járatiig. A szegekkel vajt kis alagútjaink eltömődtek. Amikor hallottuk a kulcsot fordulni a ház kapujában, felszaladtunk a lépcsőn. Dinát és Dorut a szüleik a házi feladatuk mellett találták, amikor apu belépett, mi a bátyámmal zsíros kenyeret kentünk.

– Ne! – mondta. – Hagyjátok, majd én!

Hozott egy nagy kenyeret. Keresztet rajzolt rá a kés hegyével, és levágott három szeletet, megpirította a régi Vesta tűzhely platniján. A pirított kenyeret jól bedörzsölte fokhagymával, nagyon erős szaga volt, és mintha elolvadt volna az érdes, barnára pirult kenyéren, aztán megkente zsírral, és egy kicsit megsózta. Ettünk mind a hárman, és tényleg nagyon jó volt. Aztán apu kivett egy *Pifet* az aktatáskájából, és elkezdte nekünk fordítani a magazinban lévő kalandokat, mire mi minden egyébről megfeledkeztünk.

Másnap a munkához nem voltak megfelelőek a körülmények. Ahányszor lementünk a lépcsőn – és állandóan lementünk, mert a házban a kapcsolattartás kiabálással és a gyerekeken keresztül történt –, félve vizsgáltuk a falat, három kis lyuk meg egy karcolás látszott rajta, és csodálkoztunk, hogy a felnőttek közül még senki sem vette észre. Nekik más gondjaik voltak. Pár napja összeült a családi tanács, és mi egyenként hallgatóztunk, majd utána rögtön

mi is gyerektanácsot tartottunk a szemközti udvar fenyőfája alatt. Megtudtuk, hogy egy másik városban pont akkor halt meg a Néni és a nagymami egyik testvére (mivel ők nővérek voltak, normális, hogy mindkettőjüknek a bátyja, ahogy nekem elmagyarázták). Volt egy csomó testvérük, és ez az utolsó előtti volt, aki még megmaradt. Ezért volt piros a Néni szeme, ezért húzogatta ki nagymama is folyton a zsebkendőjét a ruhaujja láthatatlan zsebéből. Kérdeztem, mit jelent, hogy meghalt, de senki sem akarta megmondani. Arra tippeltem, hogy ők sem tudják. De végül Dina a képünkbe vágta:

– Le fognak minket rombolni!

Hallotta, amikor a felnőttek panaszkodtak, hogy „lerombolják” a Majakovszkij, a volt Sfântu Ioan utcát is, *mindörökre* eltűnik a föld színéről. Tényleg? És senki sem fog ezért pestist kapni? Én, ha hallottam, hogy mindörökre, tudtam, hogy elkerülhetetlenül a fenyegető pestis és az *amen* következik.

– Csak úgy, egész egyszerűen.

– De miért? Mit csináltak?

– Kik mit csináltak?

– A ház mit csinált...

– Te ezt nem érted – világosított fel jóindulatúan az unokanővérem. – De nehogy elkezdj most bögni!

Sértve éreztem magam. Eszembe sem jutott sírni, ahhoz túl érdekes volt ez az egész. Pár nappal korábban tudtam meg, hogy előfordulhat, hogy az egész világot lerombolják. Az unokabátyám, aki a családi hagyományokhoz híven német iskolába járt, másodikos volt, és egy nehéz új szóval jött haza: *Weltuntergang*. Egész este a *világvégéről* beszélünk, mert ezt jelentette ez a szó. A házunkat most már fenyegette a *Weltuntergang*. Nem tudtam, mit mondjak erre.

– Ez azt jelenti, hogy elköltöztetnek innen – mondta viszont Dina, a felső ajkába harapva, olyan komolyan, hogy a vér is megfagyott bennem.